Een Vrouwen-Oorlog tegen den Haat

Van liefde alleen kunnen we niet leven.

We bedoelen niet in de eerste plaats dat onze maag 't er niet bij uithoudt: ook onze geest is er niet mede tevreden. Die moet nu en dan geprikkeld en opgezweept worden door een gezonden haat tegen wat klein, slecht, onrechtvaardig is.

Maar de liefde moet hem op den voet volgen, zaad strooiend waar hij onkruid wiedde. Want met haat alleen komen we nog veel minder uit — vooral niet wanneer hij geen spontaan, kortstondig verschijnsel van verontwaardiging is, maar integendeel met toeleg en verfijning wordt gekweekt. Aan deze laatste cultuur is nooit meer ijver en zorg gewijd dan sedert het uitbreken van den grooten Europeeschen oorlog. De internationale haat is een nieuw uitvoermiddel geworden, waarvoor zelfs de scherpst bewaakte grens niet gesloten is.

Het is de vraag of er feller, venijniger wapen te vinden is, beter passend in een oorlog als deze, die geen middelen te onridderlijk acht. Een sluipmoordenaars-wapen, dat niet de lichamen treft, maar de gemoederen vergiftigt.

De haat als cultus, als een uiting niet van oogenblikkelijken, echt menschelijken, zelfs edelen toorn om onrecht of onwaarheid, maar als een in koelen bloede zorgvuldig geconserveerd venijn, stelselmatig en langdurig toegepast — zulk een haat is het wapen van den laffe en den domme.

* * *

Dat de een of andere bekleeder van een hoog ambt, in de eerste opbruising van wrevel omdat zijn vaderland belaagd wordt, met tegenzin de eerbewijzen van zich wierp, hem door vroegere vrienden verleend — niets is begrijpelijker, al had het hem ook kunnen invallen dat die „vroegere" vrienden nu niet opeens zijn persoonlijke vijanden waren geworden.

Maar dat een autoriteit op welk gebied ook, een man van ontwikkeling en ervaring, niet spoedig daarna kalmeert en het belachelijke van zijn handelwijze inziet, is gladweg dom. We zullen er nu maar niet over spreken in hoeverre hij dwaas deed door zich indertijd met zilveren en gouden voorwerpen te laten behangen; doch toen hij ze eenmaal had aanvaard, ware het beter geweest het daar maar bij te laten. De wetenschap, de kennis, het vernuft, de edelmoedigheid, die in zijn persoon geëerd werden, zijn ze door de catastrofe minder, of niet langer internationaal geworden? De professor die de wereld een grootsche uitvinding rijker heeft gemaakt en daarvoor van den geestdriftigen senaat eener buitenlandsche universiteit een eere-bul ontving — meent hij werkelijk dat hij door het kleine gebaar der terugzending iets anders verricht dan een benepen persoonlijk handelingetje, zonder eenige universeele beteekenis? Zou het mogelijk zijn dat hij, omdat er oorlog uitbrak, geen waarde meer hechtte aan de ongeëvenaard geniale ontdekkingen van een beroemd „vijandelijk" collega?

Wanneer het land van hem, die het helium vloeibaar maakte, in strijd geraakte met het land van haar, die de eigenschappen van het radium hielp ontdekken — zouden die twee elkaar daarom minder hoog moeten stellen?

Wanneer de groote geleerden dom doen, doen ze het grondig. Zij hebben het voorbeeld gegeven tot het kweeken van haat uit domheid. En wanneer zij meenen dat na den oorlog de wetenschap, de kennis en de wijsheid zuiver omlijnd zullen zijn door de grenzen van elk hunner landen, dan kan een neutrale schooljongen, die z'n hoofd koel gehouden heeft, hun met reden het tegendeel verzekeren. Ondanks hun ijverig pogen zal het geestelijk verkeer, dwars door de dorenhaagjes van hun haat, het onbegrensde zoeken; in het Oosten zal de roepstem klinken van een wiens naarstig streven de menschheid wederom dichter tot geestelijke vrijmaking gaat brengen — en uit het Westen zal een juichkreet opgaan van hem, die zijn krachten aan het nieuwe werk mee wil wijden; uit het Noorden zal vreugdevol de triomfroep schallen van het genie dat de wereld opnieuw een schrede nader tot het geluk voerde — en het Zuiden zal antwoorden met zijn blijdschap, zijn steun en zijn medewerking.

INTERNATIONAAL VROUWENCONGRES.
Mevrouw Thoumaian, echtgenoote van een Armenisch predikant en lid van het Ottomaansche parlement, in de kleederdracht van haar land. Mevrouw Thoumaian heeft een beweging op touw gezet tot bescherming van den vrede door middel van een internationaal leger.

Wetenschap, wijsheid, kennis, kunst — zij zijn onpersoonlijk en internationaal; zij staan boven de partijen en zijn sterker dan de haat.

Wie meent, dat na den vrede hun wisselwerking tot stilstand zou gekomen zijn, is — dom. Hij ontkent de onbegrensdheid van den geest, den geest die geen vaderland bezit; hij ziet in zijn blinden haat voorbij dat in het groote raderwerk van het universeele denken geen onderdeel hoe klein gemist kan worden.

* * *

Erger misschien nog dan dom, is het laf te zijn. En wie tegen het internationalisme, tegen de verbroedering en verevening der menschheid — eenig middel om in den langen duur den oorlog te keeren — gansch een volgend geslacht te wapen roept, handelt laf.

Wat hij in eigen hart verstikken wil, hij hebbe die schade aan zijn ziel tegenover zichzelf te verantwoorden. Maar hij mist het recht de jeugd op te voeden in haat tot den naaste en ontkenning der komende eenheid. Want alleen aan de jeugd behoort de toekomst, in haar handen ligt de beslissing over het lot der menschheid. Wie het gemoed van de jeugd vergiftigt, haar onderscheidingsvermogen verduistert, haar afbrengt van den weg naar verdraagzaamheid en vrede, haar vrijen groei naar eigen gewonnen denkbeelden beïnvloedt en belemmert — is een lafaard.

* * *

Hier is een zware, maar schoone en loonende taak te verrichten. Velen, gelukkig, hebben dat reeds begrepen; hun blik is verder gegaan dan de nauwe grenzen die verblinding stelt. Het spreekt wel vanzelf dat de eersten, die hun waarschuwende stem verhieven, vooral wanneer zij tot de oorlogvoerende partijen behoorden, met een schouderophalen en zelfs met hoon beantwoord werden. Het is niet gemakkelijk, tegen den stroom op te roeien. Maar de beweging won aan kracht, en het was merkwaardig, en toch zoo begrijpelijk, dat zij in de eerste plaats van paedagogen uitging. In de oorlogvoerende landen kon zij uit den aard der zaak zich zoo vrij niet ontplooien; wat natuurlijker dus dan dat een neutraal land haar overnam?

Wederom was het dus aan Nederland een grootsche plicht te vervullen, den vrede te helpen voorbereiden. Want verstaat dit wel, gij die na den oorlog uw land en uw geest met een Chineeschen muur zoudt willen omringen: als het vrede is, moeten wij weer aan den arbeid; we moeten vooral aan ons zelf arbeiden, ons zelf ontvankelijker maken voor de grootsche gedachte van het geestelijk internationalisme, opdat de mogelijkheid van een nieuwen oorlog op dat sterke pantser afstuit. En daartoe zullen wij elkander zeer noodig hebben.

De oorlog aan den oorlog moet opnieuw verklaard worden.

Een krachtige groep mannen en vrouwen heeft dat werk reeds aangepakt: den haat uit te roeien, de volkeren nader tot elkaar te brengen. Mannen en vrouwen — maar vooral de vrouwen, de moeders, de opvoedsters, die het volgend geslacht sterker en edeler zullen maken, nader zullen brengen tot waarheid en rechtvaardigheid, opdat de wereld ontwake uit haar bangen droom van haat tot een nieuwen morgenstond van liefde.

Op Nederlandschen grond, waar zoo dikwijls reeds is gespot met „idealisten" en „droomers", en waar, de nuchterheid zijner bewoners ten spijt, toch reeds zooveel droomen en idealen tot werkelijkheid zijn geworden, zijn vrouwen van velerlei nationaliteit bijeen gekomen, om met al de geweldige kracht hunner zachtheid den oorlog te overwinnen. Met de onverbiddelijkheid hunner liefde zullen zij allereerst den haat aantasten.

* * *

Aan u, vrouwen van alle landen, deze grootsche taak: uw medestandsters op te roepen tot dezen nieuwen strijd tegen wat dom is en laf, opdat uw naam gezegend worde door alle moeders der aarde!